# O‘QUVCHI YOSHLARGA SUN'IY INTELLEKT TASIRINING PSIXOLOGIK JIHATLARI

**Azimova Rushana Zokirjonovna**
Guliston davlat pedagogika insituti o‘qituvchisi
e-mail:rushana0242@mail.ru

***Anatatsiya.*** Ushbu tezisda bugungi hayotimizda dolzarb mavzuga aylangan sun’iy intellektning inson hayotiga ta’siri, sun'iy intellekt yordamida o‘qitish usullari, uning o‘quvchi yoshlar hayotiga tasiri, o‘quvchi yoshlarga suniy intellekt tasirining psixologik jihatlari haqida so‘z boradi.

**Kalit so‘zlar:** *suniy intellekt,o‘quvchilar,AI,sun’iy intellekt yordamida o‘rganish,sun’iy intellektning ta’siri.*

**Abstract.** This thesis provides information about the impact of artificial intelligence on human life, a topic that has become highly relevant in today's world. Throughout the article, we will address questions such as: What is artificial intelligence? What are the teaching methods using artificial intelligence? How does it affect the lives of young students? What are the psychological aspects of artificial intelligence’s influence on students? The article aims to explore and answer these questions.

**Keywords:** *artificial intelligence, students, AI, learning with artificial intelligence, impact of artificial intelligence.*

So‘nggi yillarda ta'lim sohasidagi texnologiyalardagi yutuqlar, xususan, sun'iy intellekt (AI) dan foydalanish juda rivojlandi. Yurtimizda ham bu sohani keng qo‘llash,uning texnalogiyalarini joriy etish,ma’lumotlarni raqamlashtirishdan foydalanish sohani jahon talablari darajasida rivojlantirishga qaratilgan ko‘plab islohotlar amalga oshirildi. Jumladan, bunga “IT-park” lar faoliyati,”Bir million dasturchi”, "Yoshlar texnoparklari" ni misol keltirsak bo‘ladi. [1,31-32]

Sun'iy intellekt yordamida o‘qitish ta'lim muassasalarida kuchli vosita sifatida paydo bo‘lib, o‘quvchilar uchun moslashtirilgan o‘rganish tajribasini taklif qildi. Biroq, AI sinflarga tobora ko‘proq integratsiyalashgani sababli, uning o‘quvchilarga psixologik ta'sirini o‘rganish juda muhimdir. Sun'iy intellekt yordamida o‘rganishni tushunish uning o‘quvchilarning ruhiy farovonligiga potentsial ta'sirini tushunishda juda muhimdir.

Suniy intellekt nima o‘zi?

Suniy intellekt- informatikaning alohida sohasi bo‘lib,insonning mantiqiy va ijodiy funksyalarini bajaruvchi intellektual suniy tizim tushiniladi. Ushbu atama, shuningdek, o‘rganish

va muammolarni hal qilish kabi inson aqli bilan bog‘liq xususiyatlarni namoyish etadigan har qanday texnalogiyaga nisbatan ham qo‘llanilishi mumkin. [3, 514-516]

Suniy intellekt muammoni hal qilish, qaror qabul qilish va o‘rganish kabi odatda inson aql-zakovatini talab qiladigan vazifalarni bajara oladigan kompyuter tizimlarini ishlab chiqishni nazarda tutadi. Ta'lim sohasida suniy intellekt boshqa ilovalar qatorida aqlli repetitorlik tizimlari, virtual yordamchilar va avtomatlashtirilgan baholash vositalarini yaratish uchun ishlatiladi.

Zamonaviy ta'limda sun'iy intellektning o‘rni keng va ko‘p qirrali. Sun'iy intellekt yordamida o‘rganish har bir o‘quvchining kuchli, zaif tomonlari va o‘rganish uslubiga moslashtirilgan shaxsiylashtirilgan o‘quv usullarini taqdim etish orqali ta'lim tajribasini oshirishi mumkin. Shuningdek, u o‘quvchilarga o‘z yutuqlarini kuzatish va kerakli tuzatishlar kiritish imkonini beruvchi tez fikr-muloxaza yuritishni taqdim etishi mumkin.

Sun'iy intellekt yordamida o‘rganishning afzalliklari sezilarli bo‘lsa-da, lekin o‘ziga xos kamchiliklar ham mavjud. AI tizimlariga tayanish o‘quv jarayonida insoniy aloqaning yo‘qolishiga olib kelishi mumkin, bu esa o‘quvchilarning motivatsiyasi va faolligiga ta'sir qilishi mumkin. Bundan tashqari, ta'limda sun'iy intellektdan foydalanishning ko‘payishi ma'lumotlarning maxfiyligi, algoritmik tarafkashlik va ta'lim imkoniyatlarida adolatlilik haqida tashvish uyg‘otadi. AI yordamida o‘qitishning o‘quvchilarga psixologik ta'siri e'tiborga olinishi kerak bo‘lgan muhim jihatdir.

Suniy intellekt tizimlari o‘quvchining afzal ko‘rgan o‘rganish uslubiga aylanishi mumkin, bu ularning ma'lumotni tushunish va saqlash qobiliyatini oshirishi mumkin. Biroq, o‘quvchilar sun'iy intellektga haddan tashqari ishonib qolishlari mumkin, bu ularning mustaqil tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko‘nikmalarini rivojlantirishga to‘sqinlik qiladi.

O‘quvchilarning ruhiy salomatligiga mumkin bo‘lgan ta'sirini e'tiborsiz qoldirib bo‘lmaydi. Ta'limda sun'iy intellektdan foydalanish stress va xavotirning kuchayishiga olib kelishi mumkin, ayniqsa o‘quvchilar doimiy monitoring va baholashdan o‘zlarini bezovta qilsalar. AI tizimlari o‘quvchilar farovonligi va ruhiy salomatligini qo‘llab-quvvatlaydigan tarzda ishlab chiqilishi va joriy etilishini ta'minlash juda muhimdir.

Sun'iy intellekt yordamida o‘rganish, o‘qitish bugungi uzluksiz ta'limda o‘zgaruvchan yondashuv bo‘lib, u o‘quvchilar uchun o‘rganish tajribasini yaxshilash uchun AI texnologiyalari kuchidan foydalanadi. Sun'iy intellekt yordamida o‘qitish sun'iy intellekt texnologiyalari va usullarini birlashtirishni anglatadi va ta'lim jarayonlarida o‘quvchilarning bilimini qo‘llab-quvvatlash va yaxshilash uchun yordam beradi. Bu o‘quvchilar ma'lumotlarini tahlil qilish, shaxsiy fikr-mulohazalarni taqdim etish va moslashtirilgan o‘rganish tajribasini taqdim etish uchun suniy intellekt tizimlari va algoritmlaridan foydalanishni o‘z ichiga oladi[4-485-488].

Sun'iy intellekt zamonaviy ta'limda o‘zgartiruvchi kuch sifatida paydo bo‘lib, o‘quvchilarni o‘rganish va o‘qituvchilarning dars berish usullarini inqilob qildi.

Sun'iy intellekt yordamida o‘rganish o‘quvchilarning individual ehtiyojlariga moslashtirilgan shaxsiylashtirilgan o‘rganish tajribasini taklif qiladi. . Ushbu individual yondashuv o‘quvchilarga tushunchalarni yanada samaraliroq tushunishga yordam beradi, faollikni oshiradi va mavzuni chuqurroq tushunishga yordam beradi.

AI algoritmlari o‘quvchilarning o‘rganish jarayoniga moslashadi, maqsadli tadbirlarni ta'minlaydi va shunga mos ravishda vazifalarning qiyinchilik darajasini moslashtiradi. Ushbu moslashuvchan ta'lim yondashuvi o‘quvchilarning doimiy ravishda qiyinchilik tug‘dirishini ta'minlaydi, lekin o‘ta og‘ir emas, bu esa ta'lim natijalarini yaxshilashga olib keladi.

Sun'iy intellekt individual o‘rganish uslublariga moslasha olsa-da, o‘quvchilar AI tizimlariga haddan tashqari ishonib qolishlari xavfi mavjud. Bu haddan tashqari ishonch o‘quvchilarning mustaqil muammolarni hal qilish va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish qobiliyatini cheklashi mumkin.

Agar talabalar AIni o‘z qobiliyatlaridan ustun deb bilishsa, bu ularning o‘zini o‘zi qadrlashiga salbiy ta'sir ko‘rsatishi mumkin. O‘zlarini barcha javoblarga ega bo‘lgan sun'iy intellekt tizimlari bilan solishtirish, o‘zini-o‘zi qadrlash hissining pasayishiga olib kelishi mumkin.

AI inson psixologiyasiga ham ijobiy, ham salbiy ta'sir ko‘rsatishi mumkin. Ijobiy tomondan, AI odamlarning axborotni qayta ishlash qobiliyatini oshirishi, murakkab muammolarni hal qilish qobiliyatini yaxshilashi va ba'zi hollarda hatto odamlarning hissiy va ijtimoiy ehtiyojlarini qondirishi mumkin.

Biroq, AIning mumkin bo‘lgan salbiy ta'siri ham mavjud. AIning odamlarning psixologik holatiga salbiy ta'siri odamlarning o‘z qobiliyatlariga bo‘lgan ishonchini kamaytirish, ijtimoiy izolyatsiya tuyg‘usini yaratish va odamlarga texnologik tizimga kirishga imkon berish imkoniyatini o‘z ichiga oladi. Sun’iy intellekt va odamlarning o‘zaro ta'siri o‘rtasidagi muvozanatni saqlash talabalarning faolligi va farovonligi uchun juda muhimdir. Pedagoglar insoniy aloqalarni rivojlantirishga va o‘quvchilar va o‘qituvchilar o‘rtasida mazmunli o‘zaro munosabatlar uchun imkoniyatlar yaratishga ustuvor ahamiyat berishlari kerak. [7,125-131]

O‘qituvchilar ta'limda AIdan foydalanishda vositachilik qilishda muhim rol o‘ynaydi. Ular AI tizimlari ko‘paytira olmaydigan yo‘l-yo‘riq, qo‘llab-quvvatlash va maslahat beradi. O‘quvchilarning ehtiyojlarini tushunish va AIdan vosita sifatida foydalanish orqali o‘qituvchilar AI afzalliklarini birlashtirgan yaxlit o‘quv muhitini yaratishi mumkin.

Sun'iy intellekt yordamida o‘qitish bilan bog‘liq muammolar va xavflarni faol ravishda hal qilish orqali biz uning foydasini maksimal darajada oshirishimiz va potentsial salbiy oqibatlarni yumshatishimiz mumkin. Sog‘lom o‘zaro ta'sirni rag‘batlantirish, adolatni ta'minlash va sun'iy intellekt va odamlarning o‘zaro ta'siri o‘rtasidagi muvozanatni saqlash AIning ta'limga mas'uliyatli va samarali integratsiyalashuvi uchun muhim ahamiyatga ega. O‘ylangan amalga oshirish va doimiy baholash orqali sun'iy intellekt yordamida o‘qitish o‘quvchilarning ta'lim natijalarini yaxshilaydigan va ularning umumiy farovonligini qo‘llab-quvvatlovchi kuchli vosita bo‘lishi mumkin.

Xulosa qilib aytadigan bo‘lsak, sun'iy intellekt o‘quvchilar uchun moslashtirilgan o‘rganish tajribasini taklif qilib, ta'limni inqilob qilish potentsialiga ega. Biroq, uning o‘quvchilarga qanday psixologik ta'sir ko‘rsatishini tushunish juda muhimdir. Muammolarni hal qilish, sog‘lom o‘zaro munosabatlarni targ‘ib qilish, adolatni ta'minlash va sun’iy intellekt va odamlarning o‘zaro munosa-batlarini muvozanatlash orqali biz o‘quvchilar farovonligi va ruhiy salomatligini birinchi o‘ringa qo‘ygan holda ta'limda AIning to‘liq imkoniyatlaridan foydalanishimiz mumkin.

**Foydalanilgan adabiyotlar:**

1. Norbosheva M. Bolalar psixologiyasi. Toshkent, 2002. (31-32 betlar)

2. Buribayevich M.K., Yuldashev S.E., Ugli S.L. B. Psychology of Modern Leadership as an Important Phenomenon of Эффективе Management //Internati-onal Journal of Early Childhood Спесиал Эдусатион. – 2022. – Т. 14. – №. 1.

3. Boynazar S.L., Ulugbek M. Ursachen Der Entstehung Von Psychischen Krisen “ONLINE-CONFERENCES " PLATFORM. – 2021. – S. 514-516.

4. Shovxiyev L., Sharafitdinov A. Psixologiyada tush korish tilsimlari //Zamonaviy innovatsion tadqiqotlarning dolzarb muammolari va rivojlanish tendensiyalari: yechimlar va istiqbollar. – 2022. – Т. 1. – №. 1. – S. 485-488.

5. Ibragimovna, Tuxtasinova Munira, et al. "EDUCATORS ARE ONE OF THE CREATORS OF THE NEW RENAISSANCE (progress in international reading literacy study)." *Journal of Адвансед Ссиентифис Research (ISSN: 0976-9595)* 3.4 (2023).

6. Tuxtasinova, Munira Ibragimovna, and Nazokatxon Iqboljon qizi Qurbonova. "UCHINCHI RENESANS SARI ILDAM QADAMLAR BILAN (PIRLS xalqaro baholash dasturining ikkinchi davriyligiga tayyorgarlik)". *Эдусатионал Research in Universal Ссиенсес* 2.1 SPECIAL (2023): 401-403.

7. Ibragimovna, Tukhtasinova Munira, and Sadirova Dilnoza Murodovna. "Improving the mechanisms of using International Assessment Programs (based on the Pirls International Assessment Program)." *Asian Journal of Multidimensional Research* 11.12 (2022): 125-131.